

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L., I.**, so sídlom v B., proti žalovanej **Slovenskej republike – Úradu geodézie, kartografie a katastra SR Bratislava** so sídlom v B., o zaplatenie **547 544,60 Sk (18 175,15 EUR) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 6 C 7/2005, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. novembra 2009 sp. zn. 8 Co 427/2007 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie žalovanej **o d m i e t a**.

Účastníkom náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 23. mája 2007 č.k. 6 C 7/05-113 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 547 544,60 Sk (18 175,15 EUR) a zaplatiť mu aj náhradu trov konania 48 882,50 Sk (1 622,60 EUR) do rúk jeho zástupcu JUDr. A. Š., CSc., to všetko do troch dní. Takto rozhodol považujúc uplatnený nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu štátu (spočívajúcim v nerozhodnutí o návrhu na vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v zákonom stanovenej lehote tridsiatich dní) za dôvodný.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd na odvolanie žalovanej rozsudkom z 24. novembra 2009 sp. zn. 8 Co 427/2007 rozsudok súdu prvého stupňa v časti o zaplatenie 2 596,49 EUR zmenil tak, že žalobu zamietol, a vo zvyšku vo veci samej rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Zároveň rozhodol o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 2 029,44 EUR do rúk jeho právneho zástupcu. V odôvodnení rozsudku uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny v časti priznania istiny 469 322,60 Sk (15 578,66 EUR) predstavujúcej náhradu škody vzniklej za dobu od 1.1.2002 do 14.3.2002,

no nesprávne bol uplatnený nárok posúdený v časti o zaplatenie istiny 78 222,-- Sk (2 596,49 EUR) predstavujúcej náhradu škody za čas od 14.3.2002 do vydania rozhodnutia o povolení vkladu, pretože v tejto dobe škoda nevznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila odňatím možnosti konať pred súdom a nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. Odňatie možnosti konať pred súdom malo spočívať v tom, že napriek jej oznámeniu (na ktoré bola vyzvaná súdom prvého stupňa), že nesúhlasí s rozhodnutím bez nariadenia odvolacieho pojednávania, odvolací súd rozhodol o odvolaní bez pojednávania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania a dospel k záveru, že smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho treba odmietnuť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu v zmysle ust. § 238 ods. 1 O.s.p. je založená na rozdielnosti (nesúhlasnosti) rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvého stupňa. O nesúhlasné rozsudky ide vtedy, ak okolnosti významné pre rozhodnutie veci boli posúdené oboma súdmi rozdielne tak, že práva a povinnosti stanovené účastníkom sú podľa záverov týchto rozsudkov odlišné. Odlišnosťou sa pritom nemyslí rozdielne právne posúdenie, pokiaľ nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov, ale iba taký záver, ktorý rozdielne konštituuje alebo deklaruje práva a povinnosti v právnych vzťahoch účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, nie je podstatné, či odvolací súd formálne rozhodol podľa § 219 alebo či postupoval podľa ustanovenia § 220 O.s.p. Rozhodujúci je obsahový vzťah rozsudkov súdov oboch stupňov v tom, ako rozdielne posúdili práva a povinnosti v právnych vzťahoch účastníkov konania. Významným nie je ani to, ako odvolací súd formuloval výrok svojho rozsudku, či ho napríklad formálne označil ako zmeňujúci, hoci v skutočnosti ide o potvrdzujúci rozsudok.

V preskúmvanej veci je z porovnania rozsudkov súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu vo väzbe na ich odôvodnenie zrejmé, že rozsudok odvolacieho súdu bol jednak zmeňujúci (v časti, v ktorej bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žaloba v časti o zaplatenie 78 222,-- Sk /2 596,49 EUR/ bola zamietnutá) a jednak potvrdzujúci (v časti, v ktorej vo zvyšku bolo žalobe vyhovené, t.j. v ktorej bola rozsudkom súdu prvého stupňa uložená žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 469 322,60 Sk (15 578,66 EUR). K rovnakému záveru by viedla aj taká formulácia výroku rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, podľa ktorej by bol odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že by uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 15 578,66 EUR a vo zvyšku (o zaplatenie 2 596,49 EUR) by žalobu zamietol. Prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať samostatne vo vzťahu k potvrdzujúcemu i zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu.

Prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu výroku v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž v tejto časti o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu výroku aj z hľadísk uvedených pod písmenami a/ až g/ ustanovenia § 237 O.s.p., nezistil však existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúcej z tohto zákonného ustanovenia. Za nedôvodnú považoval námietku dovolateľky odňatí možnosti konať pred súdom, ktoré malo spočívať v tom, že odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania. V zmysle ustanovenia § 214 ods. 2 O.s.p. v znení platnom od 15.10.2008 (podľa ktorého bolo potrebné v zmysle § 372p ods. 1 O.s.p. postupovať aj v odvolacom konaní začatom pred 15. októbrom 2008) odvolací súd môže o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania, ak nejde o niektorý z prípadov uvedených v odseku 1 tohto ustanovenia, t.j. ak nejde o prípad, kedy je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (táto okolnosť, s výnimkou konaní podľa § 120 ods. 2 O.s.p., závisí od úvahy odvolacieho súdu), alebo ak súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania alebo ak to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Pretože v predmetnej veci nešlo o žiaden

z prípadov vyplývajúcich z § 214 ods. 1 O.s.p., odvolací súd bol oprávnený podľa odseku 2 tohto ustanovenia rozhodnúť o odvolaní bez nariadenia pojednávania.

Pokiaľ ide o dovolanie proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený prvostupňový rozsudok tak, že v časti o zaplatenie 2 596,49 EUR bola žaloba zamietnutá, dovolací súd predovšetkým skúmal subjektívne oprávnenie dovolateľky podať dovolanie proti tejto časti napadnutého rozsudku.

Vychádzajúc z účelu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, môže dovolanie podať len ten účastník konania, ktorému nebolo rozhodnutím odvolacieho súdu celkom vyhovené, prípadne ktorému bola týmto rozhodnutím spôsobená určitá ujma na jeho právach, ktorú možno odstrániť zrušením napadnutého rozhodnutia. V prejednáwanej veci bola žalovaná v odvolacom konaní v časti, v ktorej bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený tak, že žaloba bola voči nej čiastočne zamietnutá, úspešná. Jej dovolanie proti zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu preto nebolo subjektívne prípustné.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej podľa § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods.5 O.s.p. ako neprípustné odmietol.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože trovy žalobcu, ktoré vznikli v súvislosti s vyjadrením jeho zástupcu k dovolaniu, nepovažoval, vzhľadom na neprípustnosť dovolania, za potrebné na účelné bránenie práva.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 5. mája 2010

JUDr. Rudolf Č i r ě , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Daniela Pekajová

Odlíšné stanovisko sudcu JUDr. Rudolfa Čirča

Podľa § 243b ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) pripájam toto odlišné stanovisko k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. mája 2010 sp. zn. 6 Cdo 69/2010.

Nesúhlasím s väčšinovým rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie žalovanej aj proti výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. novembra 2009 sp. zn. 8 Co 427/2007, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa. Zastávam názor, že konanie pred krajským súdom ako odvolacím súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. odňatím možnosti žalovanej konať pred súdom. Táto vada je daná skutočnosťou, že odvolací súd rozhodol bez prejednávania odvolania na pojednávaní, čím znemožnil žalovanej realizáciu jej procesného práva zúčastniť sa prejednávania veci vo svojej prítomnosti. Svoj právny názor odôvodňujem takto:

I keď Občiansky súdny poriadok v znení platnom od 15.10.2008, t.j. od účinnosti novely vykonanej zákonom č. 384/2008 Z.z., umožňuje odvolaciemu súdu (s výnimkou taxatívne určených prípadov) rozhodnúť o odvolaní aj bez nariadenia pojednávania, je podľa môjho názoru potrebné v odvolacom konaní začatom do účinnosti uvedenej novely, pokiaľ ide o otázku spôsobu prejednávania odvolania, použiť dovtedy platnú právnu úpravu.

Trvale platnou zásadou procesného práva o časových medziach procesných zákonov je zásada, podľa ktorej nové procesné právo (jeho zmeny) má pôsobiť výlučne odo dňa nadobudnutia účinnosti nového zákona, a to aj pre konania začaté pred jeho účinnosťou, no účinky procesných úkonov súdu i účastníkov, ktoré s nimi spájala (či nespájala) skoršia úprava, zostávajú zachované. Táto zásada bola vyjadrená v § 355 O.s.p. a v súvislosti so zmenami právnej úpravy bola opakovane vyjadrená v §§ 372e, 372h, 372i a 372o uvedeného právneho predpisu.

Ustanovenie § 372p ods. 1 O.s.p. upravuje otázku aplikovateľnosti novej úpravy tak, že sa použije aj na konania začaté pred 15. októbrom 2008, no mlčí v otázke, či zostávajú zachované účinky úkonov, ktoré s nimi spájala predchádzajúca úprava. Preto pri výklade tohto zákonného ustanovenia treba tento nedostatok preklenúť výkladom ústavne súladným, ktorý ako generálne výkladové pravidlo vyžaduje čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Za ústavne súladný treba považovať taký výklad § 372p ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sa síce nová procesná úprava použije aj na konania začaté pred jej účinnosťou, no s výnimkou takých procesných situácií, v ktorých by jej použitie bolo porušením princípu právnej istoty a v rámci neho porušením zásady dôvery v platné právo a zásady zákazu tzv. pravej retroaktivity, ako aj porušením základného práva na legitímne očakávanie (ako súčasti základného práva na spravodlivý proces).

Z povahy procesného práva plynie, že zmeny, ktoré prináša procesné právo nové, môžu pôsobiť výlučne odo dňa nadobudnutia účinnosti nového zákona, a to aj pre konania, ktoré boli začaté pred jeho účinnosťou (zásada nepravej spätnej účinnosti novej úpravy). Všeobecne platný zákaz pravej retroaktivity však vyžaduje, aby tie účinky, ktoré doterajšia procesná úprava spájala s určitými procesnými úkonmi zostali zachované aj naďalej. Negatívne vyjadrenie tejto zásady vyznieva v záver, že ak s určitými úkonmi doterajšie procesné právo žiadne účinky nespájalo, potom zostáva aj takýto účinok zachovaný, to znamená, že účinky, ktoré určitému procesnému úkonu prisudzuje až nová úprava, nastanú len za predpokladu, že úkon bol urobený za účinnosti novej úpravy. V súvislosti so spôsobom prejednávania odvolania to potom znamená, že ak odvolanie bolo podané pred účinnosťou novely O.s.p., ktorá tento spôsob zásadne zmenila, mal sa odvolací súd v tejto otázke riadiť dovtedy platnou právnou úpravou, t.j. ustanovením § 214 ods. 1 O.s.p. v znení do 14.10.2008. Na prejednanie odvolania bol preto povinný nariadiť pojednávanie (ak neboli splnené podmienky podľa odseku 2 alebo 3 uvedeného ustanovenia pre možnosť prejednávania odvolania bez pojednávania). Existencia tejto povinnosti zaručovala účastníkovi odvolacieho konania právo na prejednanie odvolania v jeho prítomnosti, ktoré ako základné právo na spravodlivé súdne konanie je chránené aj čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Rešpektujúc zásadu ochrany nadobudnutých práv vyplývajúcu z princípu dôvery v platné právo, nemôže byť účastník odvolacieho konania v dôsledku účinnosti novej právnej úpravy zbavený práva na prejednanie veci vo svojej prítomnosti, resp. možnosť realizácie tohto práva nemôže byť závislá od náhodilej udalosti, teda od toho, či odvolací súd odvolanie prejednal do účinnosti novej úpravy, alebo či tak urobil až potom. Pokiaľ totiž procesná právna úprava platná v čase podania odvolania zaručovala účastníkovi právo na prejednanie tohto opravného prostriedku na pojednávaní (pri jeho nesúhlase s prejednaním odvolania bez pojednávania) a táto skutočnosť mohla ovplyvniť obsah podaného odvolania v tom smere, že účastník sa mohol spoliehať na možnosť jeho prípadného upresnenia, rozvinutia či objasnenia na odvolacom pojednávaní, nemôže byť v nadobudnutej dôvere takto postupovať sklamaný.

Okrem toho výklad ustanovenia § 372p ods. 1 O.s.p. musí šetriť zmysel a podstatu základného práva dotknutého novou procesnou úpravou. Týmto základným právom je právo účastníka konania na legitímne čakávanie, že ak odvolacie konanie začalo podaním odvolania pred 15. októbrom 2008, bude sa spôsob prejednanía odvolania riadiť právnou úpravou platnou v čase začatia odvolacieho konania. Legitímne očakávanie na zachovanie takéhoto postupu súdu (v situácii, keď tento postup zaručoval účastníkovi konania v porovnaní s novou právnou úpravou väčší rozsah procesných práv) je zvlášť zrejmé v prípadoch, v ktorých účastník na výzvu súdu urobenú podľa § 214 ods. 3 O.s.p. v znení do 15. októbra 2008 oznámil, že s prejednaním odvolania bez nariadenia pojednávania nesúhlasí. Opačný aplikačný a interpretačný postup znamená porušenie čl. 13 ods. 4 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel) a je preto vo svojom dôsledku výkladom retroaktívnym.

Z preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalovaná podala proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie 10.7.2007. Na výzvu prvostupňového súdu, či súhlasí s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania, odpovedala listom z 2.8.2007 tak, že s takýmto postupom nesúhlasí. Spis bol predložený odvolaciemu súdu 9.10.2007, pričom tento o odvolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania rozsudkom z 24. novembra 2009.

Vzhľadom na vyššie uvedený výklad odvolací súd tým, že na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie, odňal žalovanej možnosť konať pred súdom. Pretože odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, znamenajúce porušenie práva na spravodlivý proces, zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, mal byť podľa § 243b ods. 1 O.s.p. rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku vo veci samej a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušený a vec mu mala byť v rozsahu zrušenia vrátená na ďalšie konanie.

V Bratislave 5. mája 2010

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
sudca

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Daniela Pekajová